

Text: JORDI BADIA – Fotos: FLORENCI VALLÈS i JORDI BADIA

“¡Qué bueno que viniste!”

La globalització, aquest colossal canvi a la societat, a l'economia i a la informació, fa temps que va arribar també a la natura. Vegem els casos exemplars d'un animal, la cotorreta de pit gris, i d'una planta, la cortadèria, ambdós originaris de terres sud-americanes com tants nouvinguts que identifiquem pel seu parlar cerimoniós.

La cotorreta de pit gris o argentina és un lloro una mica més petit que un colom, amb el plomatge verd lluent excepte el front, les galtes, el coll i el pit que són de color gris. Té un bec potent i corbat, capaç de trencar pinyols durs i de fer bones mossegades. Es tracta d'un ocell cridaner i esvalotat, de veu estrident. Qui sap si alguns dels amos, incapaçs d'aguantar més la xerrameca inacabable de les cotorres, van acabar per alliberar-les clandestinament.

El fet és que, ja fa anys, la cotorra de pit gris va aconseguir fixar una població nidificant a Barcelona, la primera coneguda a Catalunya. També es coneixen poblacions de cotorreta a moltes altres ciutats europees –algunes de tan al nord com La Haia- on es veuen i se senten volar en estol enjogassat. A partir de la capital catalana, la població de la cotorreta s'ha anat estenent per Catalunya i la tenim també a Manresa i a d'altres localitats de la comarca. L'hem vist sovint, per exemple, al pati de l'institut d'ensenyament secundari Guillem Catà. La cotorreta de pit gris construeix grans nius col·lectius fets de branques seques entreteixides damunt dels arbres o, esporàdicament, d'estructures metàl·liques. Té una especial predilecció per les palmeres, que proporcionen a la vegada un suport ample i camuflatge al niu. Aquests nius vénen a ser com un bloc de pisos amb cambres independents per a les parelles. A base de més i més branques i de noves cambres per hostatjar els nous membres de l'estol, el niu pot fer-se molt gran, com els de cigonya.

La cotorra argentina menja fruits i llavors amb closca dura. Se l'ha vist trencar els fruits de la mèlia, un arbre originari de la Xina i plantat als carrers, que els ocells autòctons ignoren.

Pel seu costat, la cortadèria o herba de la Pampa és una planta gramínia de port molt alt, que als entesos en la matèria recordarà al càrritx o al canyís. Fa una gran tofa de fulles en forma de cinta i color verd blavís, de metre o metre i mig d'alçada, del centre de la qual s'alcen encara uns grans plomalls, molt elegants. És una planta ben decorativa, plantada als jardins espaiosos. Alerta però que la cortadèria no és, ni de bon tros, inofensiva, sinó una planta de mira'm i no em toquis. Tal com el seu nom d'origen castellà avisa, les fulles de la cortadèria tenen el marge serrat –escabre en terminologia botànica- que talla com un ganivet de serreta. Els plomalls blancs surten a l'estiu, amb flors masculines o bé femenines en exemplars separats –és una planta dioica. Aquests plomalls poden

mantenir-se sencers durant molt temps, com elements decoratius de flor seca.

La cortadèria és originària de l'Argentina i l'Uruguai. Viu als terrenys ben il·luminats. Mercès a l'ajut dels jardiniers, la cortadèria s'ha estès a les diferents parts del món amb climes mediterrani o temperat humit; a molts llocs massa i tot. A l'entorn de la ciutat de Porto o, més a prop, al delta del Llobregat, la cortadèria ha esdevingut una planta terriblement invasora. A Manresa la veiem escapada, per exemple, a Viladordis, a l'entorn de l'entrada de l'autopista.

La cotorra de pit gris i la cortadèria són dues espècies que, a més de compartir la pàtria argentina, tenen en comú que les hem portat a terres catalanes per la seva bellesa. Les hem contemplat amb simpatia mentre la seva població era petita, reclosa dins d'uns espais preestablerts. Ai però, quan aquestes espècies han volat pel seu compte fent cas omís de restriccions; llavors els humans els hem canviat la benevolència anterior per hostilitat, establim normes per subjectar-les i els més convençuts treballen per eradicar-les.

Si fa o no fa el mateix procés passa a la societat. Celebrem l'arribada dels primers nouvinguts, amb curiositat si els veiem exòtics i amb entusiasme si demostren posseir capacitats desconegudes o excepcionals, com la genialitat del 10 del Barça. Ai però, quan els nouvinguts són molts i competeixen pels mateixos recursos; llavors fàcilment apareix la desconfiança, es promulguen lleis d'estrangeria i fins es desperta la xenofòbia.

La realitat a la natura, com a les societats humanes, és que les poblacions van i vénen amb el temps, i que la distinció entre espècies autòctones o típiques del país i espècies al·lòctones o forasteres és artificial. Els ecosistemes, poc o molt, són oberts i canvien amb les perturbacions i els atzars històrics. El paradigma de l'equilibri dels ecosistemes ve a ser el mite fundacional de tota societat, bonic de creure, però essencialment fals. Moltes introduccions voluntàries o no d'espècies, com la de la cortadèria, han resultat desastroses per a d'altres ja establertes, sobretot a les illes i llocs que havien estat molt temps aïllats. Però no pas totes. També moltes d'altres espècies han vingut a facilitar-nos o enriquir-nos la vida. Algú recorda quan de la Xina van arribar les canyes que s'utilitzen als horts mediterranis per enfilar les catalaníssimes tomaqueres i mongeteres originàries d'Amèrica? Tampoc en la gestió de la natura tenen cap fonament científic les actituds xenòfobes generalistes, mancades d'anàlisi de detall, que identifiquen com a dolentes a totes aquelles espècies de les quals es coneix una data aproximada d'inici de la població.

Foto pàg.1

La cotorreta de pit gris o argentina (*Myiopsitta monachus*) posada a les branques d'un avet d'un jardí.

Fotos pàg.3

Una cortadèria o herba de la Pampa (*Cortaderia selloana*) creix espontàniament a la vora d'un camp a Viladordis, ben integrada entre el canyís, a l'esquerra, i les canyes, a la dreta.

Els plomalls de la cortadèria a finals d'estiu.

Octubre 2009 EL POU DE LA GALLINA